

▣ Yhteistekijyyden poetiikka internetin
Harry Potter -fanifiktiossa

—

Helena Mäntyniemi

Erilaiset internetin ja sosiaalisen median alustat ovat nousseet nykykulttuurissa merkittäviksi kohtaamispaikoiksi, joissa käydään kriittistä yhteiskunnallista keskustelua. Esimerkiksi intersektionaalinen feminismi on viime vuosina noussut puheenaiheeksi paitsi valtavirtamediassa, myös sosiaalisessa mediassa erilaisten verkossa käytyjen kampanjoiden kautta. Yhden merkittävän alustan yhteiskunnalliselle keskustelulle tarjoaa internetissä julkaistu fanifiktio. Tässä artikkelissa tarkastelen yhteistekijyyden poetiikkaa kahdessa englanninkielisessä, internetissä julkaistussa *Harry Potter* -fanifiktio-tarinassa ja keskityn erityisesti intersektionaalisen feminismin periaatteiden ilmenemiseen tekstien poetiikassa. Tarinoiden ohella tarkastelen myös yhtä fanifiktioon liittyvää blogikirjoitusta, jonka kirjoittajana toimii toinen edellä mainittujen tarinoiden kirjoittajista.

Fanifiktiolla tarkoitetaan fanien kirjoittamia tarinoita, jotka henkilö- hahmojensa, juonensa ja/tai tarinamaailmansa puolesta pohjautuvat yhteen lähdetekstiin tai teosten muodostamaan kokonaisuuteen (Thomas 2011, 1). Nimensä mukaisesti *Harry Potter* -fanifiktio pohjautuu J. K. Rowlingin nuorille suunnattuun, maailmanlaajuisen suosion saavuttaneeseen *Harry Potter* -fantasiaromaanisarjaan (1997–2007). Romaanisarjan kohderyhmästä poiketen fanifiktio kirjoittajat ja lukijat koostuvat kuitenkin pääosin nuorista aikuisista naisista (Mäntyniemi 2020). Kohdeteksteinäni tässä artikkelissa ovat kaksi *Harry Potter* -fanifiktio-tarinaa, vuonna 2020 *Archive of Our Own* -fanifiktiosivustolla julkaistu *Poppysseed* sekä vuonna 2018 samalla sivustolla julkaistu *My Heaven is Blue*. Fanifiktioille tyypillisesti molemmissa tarinoissa romanssi kuvataan kahden sellaisen hahmon välille, joiden välillä ei alkuperäisessä tekstissä viitata olevan minkäänlaista romanttista kiinnostusta.

Aiemmassa tutkimuksessa fanifiktiota on tarkasteltu esimerkiksi vastustavan lukemisen ja kirjoittamisen, pedagogiikan ja kulttuurintutkimuksen sekä vastakulttuurisuuden ja vaiennettujen äänten näkökulmasta (ks. esim. Jenkins 1992, Kukka 2020, Pugh 2005, Roine 2014). Tässä artikkelissa keskityn aiheisiin, joita aiemmassa fanifiktio-tutkimuksessa ei juuri ole huomioitu: fanifiktio yhteistekijyyden poetiikkaan ja sen myötä teksteissä ilmenevään intersektionaalisen feminismin ideologiaan sekä uudenlaisten lajipiirteiden syntymiseen. Myös esimerkiksi Silja Kukka (2012; 2020) on tarkastellut hieman samoja aiheita käsitellessään homoeroitiikkaa sekä sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta *slash*-fanifiktio eli kahden mieshahmon eroottista suhdetta kuvaavan fanifiktio kuvauksissa. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat: miten digitaalisilla alustoilla tapahtuva intersektionaalisen feminismin aktivismi limittyy fanifiktio yhteisölliseen kirjoittamiseen? Miten yhteistekijyyden poliittinen merkitys näkyy fanifiktio-teksteissä? Tuovatko feministiset periaatteet uusia piirteitä romanssin ja erotiikan lajeihin? Voiko niiden ajatella luovan uudenlaista feminististä poetiikkaa?

Poetiikantutkimuksen alaisuuteen on perinteisesti laskettu kaikenlainen kirjallisuuden ilmaisukeinojen ja konventioiden tutkimus (Isomaa 2021, 58). Saija Isomaan (mt.) mukaan kirjallisuuden poetiikantutkimuksessa ”[k]yse on aineistolähtöisestä teorianmuodostuksesta, jossa teoriaa luodaan ja muokataan aineiston pohjalta ilmiökentän systemaattiseksi kuvaamiseksi”. Lisäksi hän toteaa, että jos jokin teksti esimerkiksi luo uuden kerronnan keinon tai muuntaa lajirepertoaaria, tutkija teoretisoi näitä uudistuksia ja liittää ne osaksi olemassa olevaa ilmiökentän kuvausta joko historiallisen tai synkronisen poetiikan kehityksessä.

Tässä artikkelissa keskityn sekä kohdetekstieni julkilausuttuun että teksti-implisiittiseen poetiikkaan. Yhteistekijyys on molempien kannalta oleellista, sillä tarkastelen, miten tekstien poetiikka muotoutuu yhteisöjen sisällä. Kirjoittajaryhmiä tarkastelemalla käsittelen siis yhteistekijyyden poetiikkaa yhden kirjailijan poetiikan sijaan. Julkilausutulla poetiikalla tarkoitan tarkastelemieni kirjoittajaryhmien ajatuksia, arvoja, ideologioita, päämääriä ja poliittisia näkemyksiä, jotka he tuovat ilmi sekä tarinoiden kirjoitusohjeissa että keskinäisessä keskustelussaan, kuten tarkastelemassani blogikirjoituksessa ja sen kommentteissa. Teksti-implisiittisellä poetiikalla viitataan siihen, miten yhteisöjen tuottamat tekstit rakentuvat, millaiset periaatteet johtavat niitä, miten niissä kommunikoidaan yhteisöjen edustamia näkemyksiä ja arvoja, miten tekstien henkilögalleria muotoutuu, mitä kaunokirjallisia keinoja ja lajeja niissä käytetään ja miten nämä lajit ehkä muovautuvat tuotettujen tekstien myötä.

Artikkelini kannalta olennaista siis on, miten molemmat kohdetekstini on tuotettu kollektiivisesti faniyhteisön sisällä. Yhteistekijyyttä nykykirjallisuudessa ja taiteessa tutkinut Hanna Kuusela (2020, 14) toteaa seuraavasti:

Taiteelliset kollaboraatiot [-] vaikuttavat olevan suurten kertomusten jälkeiselle taloudelle ja politiikalle sopiva olemisen ja tekemisen tapa. Ne tuottavat sellaista vastaansanomista ja kriittistä asennetta, jonka nykyideologia pystyy vaivatta sisällyttämään itseensä. Ne eivät vaadi vahvoja yksilöllisiä ajattelijoita, mutta eivät myöskään yhteen hitsautuneita joukkoja. Niille riittävät löyhät kytkökset älypuhelinien ja digitaalisten alustojen välittämänä.

Vaikka Kuuselan teos käsittelee pääasiassa virallisten julkaisukanavien kautta julkaistuja teoksia, näkemys soveltuu myös fanifiktion tarkasteluun. Yhteisöllisyys ja yhteistekijyys ovat myös fanifiktioille hyvin keskeisiä ja sitä määrittäviä piirteitä. Esimerkiksi Henry Jenkins (1992, 40) kuvaa faniyhteisöä kulttuuriseksi ja sosiaaliseksi maailmanlaajuiseksi verkostoksi, jossa median kuluttamisen kokemus muuttuu uusien tekstien tuottamiseksi. Digitalisaation myötä fanifiktion kirjoittaminen ja julkaiseminen on siirtynyt yhdessä tuotetuista fanilehdistä internetiin (ks. esim. Thomas 2011, 1; Roine 2014, 33) jossa Kuuselan mainitsemaa ”vastaansanomista ja kriittistä asennetta” tuotetaan

fanifiktiossa nimenomaan löyhästi toisiinsa kytkettyneiden joukkojen avulla digitaalisilla alustoilla. Tässä artikkelissa yhteisöllisyys ja yhteistekijyys kytkeytyvät erityisesti siihen, miten yhteisöllisesti kirjoitetut fanifiktio-tekstit voivat tuoda esiin feministisiä arvoja ja tätä kautta muokata ja kehittää eteenpäin romanssikirjallisuuden lajipiirteitä sekä luoda kirjoittajayhteisön omaa feminististä poetiikkaa.

Hanna Kuusela (2020, 30) näkee yhdessä kirjoitetulla kirjallisuudella voivan olla kolme erilaista merkitystä. Nämä ovat 1) *poliittinen merkitys*, 2) *merkitys taiteilijuudelle tai luoville yksilöille* ja 3) *taloudellinen merkitys*. Hän nostaa esiin myös neljännen merkityksen mahdollisuuden, mutta jättää kysymyksen sen olemassaolosta avoimeksi. Neljäs mahdollinen merkitys on *poettinen merkitys*, eli kirjallisuuden keinovaroihin ja kirjallisiin ratkaisuihin liittyvien uudistusten tuottaminen. Kuusela (mt. 185) toteaa, että ”kollaboratiivisten tekniikoiden ja kirjoitustapojen voi ajatella laajentavan kirjallisuudessa käytettävien keinojen varastoa sekä tuovan uusia periaatteita tekstien rakentumiseen ja kirjallisuuden tapaan olla kirjallisuutta”. Käsittelemieni *Harry Potter* -faniyhteisöjen ja fanifiktio-tekstien kohdalla ei merkittävää taloudellista merkitystä ole nähtävissä, sillä fanifiktio lähtökohtaisesti on tekijänoikeussyistä ja avoimista julkaisukäytännöistään johtuen pitkälti taloudellisten merkitysten ulkopuolella.¹ Jonkinlainen merkitys taiteilijuudelle tai luoville yksilöille saattaa olla nähtävissä ainakin joidenkin kirjoittajien kohdalla, mutta tämän pohtiminen rajautuu artikkelini fokuksen ulkopuolelle. Väitän kuitenkin, että yhteistekijyyden poliittinen merkitys on näissä yhteisöissä ja tarinoissa selvästi läsnä, sillä hyvin keskeisinä piirteinä tarinoissa toistuvat intersektionaalisen feminismin periaatteet. Lisäksi näen, että osaltaan yhteistekijyyden poliittisen merkityksen kautta muodostuu myös sen poettinen merkitys – se, millaista poetiikkaa tutkimani kirjoittajaryhmät luovat.

Ensimmäinen kohdetekstini *Poppypeed* on nimimerkin bergatroll kirjoittama pienoisoromaanin pituinen tarina, joka kuvaa romanssin syntymistä kahden *Harry Potter* -sarjan naishahmon välille. Tarinan päähenkilöt ovat *Harry Potter* -sarjan keskeisin naishahmo, Hermione Granger, sekä *Pottereissa* sivuosassa esiintyvä Millicent Bulstrode. Toisen kohdetekstini, novellipituaisen tarinan *My Heaven is Blue*, on kirjoittanut nimimerkki ruinsplume. Myös tässä tarinassa yhtenä päähenkilönä on Hermione Granger. Tarinan toinen päähenkilö on niin ikään *Harry Potterista* tuttu naishahmo Lavender Brown, joka tarinassa on Hermionien kanssa naimisissa. Molemmissa tarinoissa hahmot ovat aikuisia, työssäkäyviä naisia kirjasarjan kuvaamien nuorten hahmojen sijaan. Useimmissa fanifiktio-teksteissä hahmot kuvataan joko teini-ikäisinä tai nuorina aikuisina, toisinaan myös keski-ikäisinä tai ikäihminä. *Poppypeedissä* korostuu enemmän romanssin syntyminen ja *My Heaven is Blue*ssa jo olemassa olevan suhteen kuvaus, mutta molemmat tarinat sisältävät myös eksplisiittistä eroottista kuvastoa. Lisäksi ruinsplumen vuonna 2017 *Dreamwidth* -blogisivustolla julkaisema kirjoitus ”In Honor of the Women’s March,

Some Meta about Pussy in Fandom” käsittelee naishahmojen eroottista kuvausta fanifiktiossa ja sivuaa myös monia ajankohtaisia, feministisiä ja yhteiskunnallisia ongelmia ja keskustelunaiheita, kuten naisten kohtaamaa seksuaalista häirintää. Kirjoitus toimii eräänlaisena keskustelunavauksena ja tarkastelen tässä artikkelissa myös blogikirjoituksen kommenttiosiossa esiin nostettuja ideoita ja käsityksiä.

Kohdeteksteissäni yhteistekijyys on vahvasti näkyvissä sekä niiden julkaisuodoissa että -alustoilla. Molemmat tarinat on tuotettu osana *Harry Potter* -faniyhteisön sisäisiä kirjoitushaasteita eli festejä. *My Heaven is Bluen* kohdalla kyse on *Livejournal*- ja *Dreamwidth*-blogialustoille sijoittuvasta HP Femmeslash Festistä (lyh. Femmefest). *Poppypeed* puolestaan on kirjoitettu osana *Tumblr*-sivustolle sijoittuvaa HP WLW Big Bang² -festiä. Festien nimet Femmefest ja HP WLW Big Bang viittavat sekä kirjoitushaasteisiin että yhteisöihin, jotka kokoontuvat yhteen kirjoittamaan fanifiktiota muutaman kerran vuodessa. Molempien festien päämääränä on tuottaa *Harry Potterin* naispuolisten hahmojen välisiä romanttisia ja eroottisia suhteita kuvaavia tarinoita. Festien – ja samalla niiden taustalla vaikuttavien kirjoittajaryhmien – arvoja on avattu kummankin festin säännöissä ja kirjoitusohjeissa. Tällaisiin kuuluu esimerkiksi linjaus, jonka mukaan festien tarkoituksena on kuvata naispuolisten hahmojen välisiä suhteita. Tervetulleita ovat myös tarinat, joissa esiintyy aseksuaaleja, muunsukupuolisia ja transhahmoja sekä polyamorisia suhteita. Linjaukset ovat hyviä esimerkkejä kummankin kirjoittajaryhmän julkilausutusta poetiikasta, jossa korostuvat eriarvoistavien rakenteiden muuttamisen ja moninaisuuden periaatteet. Tekstien sisältöön liittyvien ohjeiden lisäksi säännöissä mainitaan myös tarinoiden ohjepituus sekä kirjoittamiselle varattu aika. Valmiit tekstit julkaistaan edellä mainittujen blogisivustojen lisäksi *Archive of Our Own* -fanifiktiosivustolla. Jos joku kirjoittaja ei noudata festien kirjoitusohjeita, on festien järjestävällä taholla eli moderaattoreilla valta evätä tekstin julkaisu.

Femmefestissä yhteisöllisyys näkyy erityisesti siinä, että jokainen osallistuja kirjoittaa tarinan tai luo fanitaideteoksen toiselle osallistujalle tämän toiveiden mukaan ja saa itse vastalahjaksi omiin toiveisiinsa pohjautuvan tekstin tai taideteoksen. Tällainen lahjafestitoiminta on faniyhteisöissä hyvin tyyppillistä. Tarinat voivat pohjautua vastaanottajan toiveisiin hyvinkin yksityiskohtaisesti hahmoja, näiden ulkonäköä ja ammatteja sekä juonen kulkua myöten. Esimerkiksi Femmefestissä *My Heaven is Bluen* vastaanottaja, nimimerkki evening12, on toivonut hahmovetoista tarinaa, jossa kuvattaisiin naisia, joilla on jokin intohimo, kuten työ, harrastus tai sosiaalinen oikeudenmukaisuus (Femmefest 2018 Sign Ups! (CLOSED)). Näistä viimeinen, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, on myös yksi intersektionaalisuuden ydinarvoista (Bilge & Hill Collins 2016, 11), joten evening12:ta toiveet ovat hyvä esimerkki Femmefestin julkilausutusta poetiikasta. Esimerkki yhteisön teksti-implisiittisestä poetiikasta ja sen suhteesta julkilausuttuun poetiikkaan on puolestaan nähtävissä siinä, että evening12:ta toiveet on toteutettu: tarina keskittyy Hermionen ja Lavenderin

suhteen ohella kuvaamaan myös molempien intohimoista suhtautumista omaan työuraansa ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

HP WLW Big Bang -festin kohdalla kyseessä ei ole lahjafesti, jossa kirjoitetaan tarina toisen toiveiden mukaan. Sen sijaan tässä festissä on tarkoitus kirjoittaa pitkä tarina, johon yksi tai useampi henkilö tekee kuvituksen yhteistyössä kirjoittajan kanssa. Lisäksi niin kutsutut beta-lukijat (*beta reader*) eli eräänlaiset editoijat lukevat tekstit molemmissa festeissä ja tekevät niihin muutosehdotuksia ennen julkaisemista. Joskus beta-lukijoiden kommentit koskevat lähinnä kielioppia, toisinaan ne saattavat sisältää hyvinkin syvällisiä pohdintoja ja ehdotuksia tarinan juonen kulusta tai hahmojen kuvauksesta. Beta-lukija voi toimia myös niin kutsuttuna kokemus- tai sensitiivisyyslukijana (*sensitivity reader*), joka omien kokemustensa ja lähtökohtiensa pohjalta kommentoi esimerkiksi tiettyyn vähemmistöön tai kulttuuriin kuuluvan hahmon kuvausta ja uskottavuutta tarinassa (ks. esim. Kokemuslukijapalvelu). Beta-lukijan lisäksi HP WLW Big Bangissa on käytössä myös niin kutsuttu hype-lukija (*hype reader*), jonka tarkoituksena on ”hypettää” eli kommentoida innostuneesti, kehuen ja hehkuttaen valmiita tekstejä ja kuvituksia niiden julkaisemisen jälkeen, tuoden teksteille näin positiivista näkyvyyttä. Tämä liittyy osaltaan kirjoittajaryhmän yhteisöllisyyteen, mutta myös fanifiktioalustojen toimintamekanismeihin, sillä kommenttien ja tykkäysten määrä vaikuttaa alustoilla tekstien saamaan näkyvyyteen ja sitä kautta lukijamääriin.

Fanifiktio-tekstin kirjoittamisprosessi festin yhteydessä on siis hyvin yhteisöllinen tapahtuma ja itse tarinakin voi syntyä useamman henkilön ideoista. Olen valinnut tähän artikkeliin tarkastelun kohteiksi juuri nämä kaksi kirjoittajayhteisöä ja kaksi niiden sisällä tuotettua fanifiktio-tekstiä, sillä ne ovat usean vuoden toiminnassa olleita, aktiivisia yhteisöjä, joiden sisällä on tuotettu runsaasti tekstejä. Lisäksi havaintoni mukaan näiden yhteisöjen kirjoitushaasteissa tuotetut tarinat sisältävät erityisen paljon feministisiä ja erityisesti intersektionaalisen feminismin piirteitä, joista yhteisöissä myös keskustellaan ahkerasti. Kohdetekstitni ovat siten edustava otos yhteisöjen sisällä tuotetuista tarinoista ja niiden edustamista arvoista.

Naiskeho ja yhteiskunnalliset valtarakenteet

Käsitykseni intersektionaalisuudesta pohjaa Sirma Bilgen ja Patricia Hill Collinsin esittämiin määritelmiin. Heidän (2016, 11) mukaansa intersektionaalisuus on tapa ymmärtää ja analysoida maailman, ihmisten ja kokemusten monimutkaisuutta. Bilge ja Hill Collins toteavat, että sosiaaliset, poliittiset ja yksilöön liittyvät tilat ja tapahtumat ovat harvoin yhden tekijän kautta ymmärrettävissä. Yleensä ne muodostuvat useista erilaisista, keskenään vaikuttavista tekijöistä. Ihmisten elämää ja valtaa pitäviä tahoja tietyssä yhteiskunnassa on helpompi ymmärtää, jos niitä tarkastelee useamman yhdessä toimivan ja toisiinsa vai-

Intersektionaalisen feminismin esiintuomat valtasuhteet korostuvat tarinoissa henkilöhahmojen dialogin tai tajunnankuvauksen tasolla.

kuttavan linjan (esimerkiksi rotu, sukupuoli ja luokka) kautta, kuin jos ottaisi huomioon vain yhden näistä (Karkulehto, Saresma, Harjunen & Kantola 2012, 19). Intersektionaalisuus on siis paitsi teoriakenttä, myös analyttinen työkalu.

Bilgen ja Hill Collinsin (2016, 80–81) mukaan uusien informaatio- ja kommunikaatioteknologioiden kehittyminen on ollut keskeistä sekä yksilöille että sosiaalisille liikkeille. Digitaalisen, avoimen kulttuurin kehittyminen, interaktiivisten yhteisöjen synty, joiden sisällä on mahdollista itse lisätä, editoida ja päivittää sisältöä, sekä tuottajan ja kuluttajan välisten rajojen hämärtyminen ovat avanneet uusia väyliä keskustelulle. Feminismi on ottanut monien ryhmien, kirjoittajien ja aktivistien toiminnassa uusia muotoja, joilla on vahva digitaalinen läsnäolo. Maria Fernandez, Faith Wilding ja Michelle M. Wright (2003, 21) toteavat, että 2000-luvun alkuun saakka kyberfeminismi eli internetissä tapahtuva feministinen aktivismi miellettiin lähinnä koulutetun, valkoisen, ylempää keskiluokkaa edustavan, englantia puhuvan ja kulttuurisesti sivistyneen joukon tuottamaksi ja mainintoja intersektionaalisesta feminismitä pidettiin erittäin harvinaisina. Viime aikoina kyberfeminismin näkökulma on kuitenkin lähentynyt intersektionaalisen feminismin kanssa. Esimerkiksi rodullistetut naiset, jotka ovat olleet keskeisiä intersektionaalisen feminismin kehittäjiä (ks. Karkulehto, Saresma, Harjunen & Kantola 2012, 17) ovat nousseet näkyvämmiin sen puolesta puhujiksi ja esiin myös internetissä. Ei olekaan yllättävää, että intersektionaalisuudesta on tullut digitaalisilla alustoilla myös kiivaiden väittelyiden aihe. (Bilge & Hill Collins 2016, 81.)

Intersektionaalisuus ja fanifiktio kytkeytyvät toisiinsa yhtäältä jo sitä kautta, että molempien kohdalla tuottajan ja kuluttajan välisten rajojen hämärtyminen on avannut ovia uusille mahdollisuuksille ja toimintamuodoille. Lisäksi intersektionaalisuuden ydinideat, sosiaalinen epätasa-arvo, valta, suhteellisuus, sosiaalinen konteksti, kompleksisuus ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus (Bilge & Hill Collins 2016, 27–39) toistuvat usein tarkastelemiemi fanifiktiokirjoittajaryhmien tuottamissa teksteissä ja yhteisöjen sisäisissä keskusteluissa. Esimerkiksi pyrkimys kuvata hahmoja monimuotoisemmin ja tätä kautta nostaa esiin intersektionaalisuuden ydinideoita on havaintoni mukaan tyyppillistä *Harry Potter*-faniyhteisössä erityisesti feministisesti orientoituneille kirjoittajaryhmille, kuten Femmefestille ja HP WLW Big Bangille. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että tarinoissa asetetaan keskeiseen rooliin hahmoja, jotka alkuperäisteoksessa

on kuvattu ei-valkoisina. Toisaalta myös valkoihoisina kuvatut hahmot tai hahmot, joiden ihonväriä tai ulkonäköä ei kuvata alkuperäisteoksessa tarkasti, voidaan fanifiktioitarinoissa kuvata tummaihoisina.

Yhteiskirjoittamisen poliittinen merkitys *Harry Potter* -fanifiktiossa ilmeeneekin esimerkiksi siinä, miten kirjoittajaryhmien sisällä muodostetaan jonkin hahmon ulkonäöstä yhteneväisiä käsityksiä, joita pyritään tuomaan esiin yhteisöllisesti tuotetuissa teksteissä. Kaksi tyypillisesti fanifiktiossa ei-valkoisena kuvattua hahmoa ovat Hermione ja Lavender. Vaikka kummankaan hahmon ihonväriä ei suoraan kuvata *Harry Potter* -romaaneissa, elokuva-adaptaatioissa molempia hahmoja on näytellyt pääasiassa valkoihoinen näyttelijä.³ Molempien hahmojen ihonväri on aiheuttanut kiivasta keskustelua ja väittelyä faniyhteisöjen keskuudessa. Fanifiktiofestien yhteydessä kantaa tummaihoisen Hermionen ja Lavenderin puolesta on otettu esimerkiksi festien toiveissa: osallistujat ovat ilmaisseet haluavansa kirjoittaa tai vastaanottaa tarinan, joissa Hermionen ja Lavenderin hahmot kuvataan tummaihoisina. Tämä on nähtävissä myös monen vuoden 2018 Femmefestin osallistujan kohdalla. Esimerkiksi nimimerkki evening12, jolle *My Heaven is Blue* on kirjoitettu, esitti toiveen, että Hermione kuvattaisiin puoliksi tummaihoisena ja Lavender mustana. Tarinan kirjoittanut ruinsplume on noudattanut evening12:ta toivetta, sillä tarinassa molemmat hahmot kuvataan tummaihoisina. Tämä on yksi esimerkki kirjoittajaryhmän julkilausuttujen poeettisten periaatteiden konkretisoitumisesta tekstin tasolla, kun intersektionaaliselle feminismille tyypilliset ydinideat tuodaan tekstiin vähemmistökuvausten ja henkilögallerian monipuolistamisen kautta.

Myös *Poppysseedissä* Hermione kuvataan tummaihoisena, mutta Millicent on tarinassa valkoinen. Hahmojen ihonväri näkyy sekä tarinan sisällössä että sen kuvituksessa. Molempien ulkonäkö poikkeaa kuitenkin jollakin tavalla valkoisen, hoikan kehon normista (ks. esim. Donnella 2019; Sanderson, Darley & Messinger 2002) sillä Millicent kuvataan tarinassa lihavana. Rodullisuuden ja lihavuuden kuvausten lisäksi tarinat sisältävät myös muita naisen ruumiillisuuteen liittyviä piirteitä, kuten hiustenhoitoon, karvaisuuteen, raskausarpiin ja kuukautisten aikaiseen seksiin liittyviä kuvauksia, joilla on poliittinen merkitys tarinoissa. Koska minun ei ole mahdollista tämän artikkelin puitteissa tarkastella näitä kaikkia piirteitä, keskityn tässä analysoimaan valkoisen ja hoikan naiskehon normista poikkeavien naiskehojen kuvausta.

Tulkitsen, että Hermionen tummaihoisuuden tarkoitus *Poppysseedissä* on paitsi lisätä tarinan henkilögallerian monimuotoisuutta, myös mahdollistaa rasmin käsittely tarinassa. Millicentin kohdalla ulkonäkö sen sijaan mahdollistaa kulttuuristen, (nais)kehoon liittyvien käsitysten ja odotusten tarkastelun. Tarinan alussa Millicentiin ihastunut Hermione kysyy Millicentiltä, tapaileeko tämä ketään. Tähän Millicent vastaa: ”Look at me, of course I’m not.” Hermione ei kuitenkaan ymmärrä, mitä Millicent tarkoittaa, ja arvelee Millicentin ehkä tarkoittavan maskuliinista pukeutumistyyliään. Myöhemmin Hermione kysyy tältä asiasta:

“You said look at me,” Hermione says, without looking up. [–] “Like it was obvious why you’re not dating. But I can’t figure it out so I asked if you meant because you don’t like to wear dresses. Which, I don’t think that should matter to anyone, it’s not like...”

“Granger I’m fat,” Bulstrode says, not embarrassed, not annoyed. Amused? [–] (*Poppyseed*, tästä eteenpäin P.)

Kohtausta voi analysoida esimerkiksi sosiaalisen epätasa-arvon ja vallan näkökulmista. Millicentin kokemus ihmisten tapailusta ja seurustelemisesta on, ettei hän ulkonäkönsä puolesta ole usein tullut halutuksi tai hyväksytyksi. Hän tulkitsee, ettei monikaan halua tapailia lihavaa naista. Tämä asettaa hänet paitsi epätasa-arvoiseen asemaan muihin nähden, myös alisteiseen asemaan, jossa enemmän valtaa seurustelumarkkinoilla on niillä, jotka täyttävät tietyt ulkonäölliset kriteerit ja odotukset. Toisaalta Hermionen ymmärtämättömyys Millicentin viittauksesta ulkonäkönsä myös purkaa oletusta siitä, millaista kehoa pidetään viehättävänä. Hermione on ihastunut Millicentiin ja pitää tätä kauniina ja puoleensavetävänä, eikä tule edes ajatelleeksi, että Millicentin lihavuus voisi jollekulle olla este tämän kanssa seurustelulle tai että joku ei pitäisi Millicentiä viehättävänä sen takia, että tämä on lihava.

Koska Hermione ei itse ole lihava, hänen on ensin vaikea ymmärtää Millicentin kokemusta. Tällä tavoin nousee esiin intersektionaalinen suhteellisuus: Hermione on ulkonäkönsä puolesta tässä tilanteessa etuoikeutetussa asemassa ja valta-asemassa Millicentiin nähden, vaikka toisissa tilanteissa hän tummaihoisena ihmisenä kokee Millicentiä enemmän rakenteellista sortoa ja syrjintää. Hermionen kohtaama rasismi tulee tarinassa näkyväksi myöhemmin, kun Hermione on menossa Millicentin kanssa tapaamaan tämän isoäitiä:

“Your Bulstrode nan?” Hermione asks [–].

“Yeah,” Millicent tells her, looking a little confused. “Do you want this? She’s not well.”

Hermione quietly hopes that ‘not well’ isn’t a euphemism for racist or blood purist, and nods eagerly. Even if it does mean that, she is finding she wants to know everything about Millie there is to know. (P.)

Millicent kertoo Hermionelle, ettei hänen isoäitinsä ole aivan kunnossa, ja Hermione pelkää sen tarkoittavan, että isoäiti saattaisi olla rasisti tai puhdasverisyyden kannattaja. Puhdasverisyyden kannattajat ovat *Harry Potterin* maailmassa rasisteihin verrattavia hahmoja ja Hermione ei-puhdasverisenä eli jästisyntyisenä⁴ noitana kohtaa kirjasarjassakin paljon ennakkoluuloja, syrjintää ja jopa väkivaltaa. Kohtauksessa siis korostuvat Hermionen kokemus sosiaalisesta epätasa-arvosta sekä valtdynamiikkojen suhteellisuus. Tässä tilanteessa valkoihoinen ja puhdasverinen Millicent on etuoikeutetummassa asemassa Her-

mioneen nähden, sillä Hermionen vanhemmat tavatessaan hänen ei tarvitse pelätä kohtaavansa rasismia ja syrjintää ihonvärinsä tai sukujuuriensa takia.

Rasismi ja yhteiskunnalliset valtarakenteet nousevat esiin myös *My Heaven is Bluessa*, jossa sekä Hermione että Lavender kuvataan molemmat tummaihoisina. Tarinassa esimerkiksi tuodaan esiin, miten Hermionen täytyy poikkeuksellisesta älykkyydestään huolimatta todistella omaa osaamistaan työpaikalla:

That Hermione is likely the smartest person in the entire Ministry is irrelevant to the fact that she needs to keep proving it, over and over again. Maybe it's because her complaint that "if I don't do it, no one else will" is usually true, if the war history is anything to judge by. Maybe it's because she's Muggle-born and a black girl to boot. (*My Heaven is Blue*, tästä eteenpäin MHB.)

Kohtauksessa korostuu erityisesti intersektionaalisen kompleksisuuden idea, kun nähtävissä on kolme keskenään risteävää piirrettä – sukupuoli, ihonväri ja jästisyntyisyys – jotka vaikuttavat Hermionen kokemukseen epätasa-arvosta ja valtarakenteista työelämässä.

Edellä esittämäni analyysin perusteella kohdeteksteinäni toimivissa fani-fiktioteksteissä on selvästi nähtävissä yhteistekijyydestä kumpuava poliittinen merkitys. Teksteissä tämä poliittisuus konkretisoituu intersektionaalisen feminismien ideologisten periaatteiden yhteisellä hahmottelemisella kirjoittajayhteisön sisällä ja kuvaamisella sekä tarinoiden sisällöllisellä tasolla että niiden kuvituksessa. Intersektionaalisen feminismien esiintuomat valtasuhteet korostuvat tarinoissa henkilöhahmojen dialogin tai tajunnankuvauksen tasolla. Kertomuksissa hahmot joutuvat itse kohtaamaan oman etuoikeutetun asemansa suhteessa toiseen hahmoon, jolloin myös lukija joutuu kohtaamaan nämä valtasuhteet. Seuraavaksi tarkastelen naiskehojen kuvaamisen merkitystä kohdeaineistossani.

Naiskeho ja feministinen erotiikka

Feminististen aiheiden käsittely ylittää *Harry Potter* -faniyhteisöjen sisällä fani-fiktiotekstien kollektiivista tuottamista ja niiden sisältöä pidemmälle. Monet fanit keskustelevat feministisistä aiheista aktiivisesti paitsi fanifiktioitarinoiden kommenttiosioissa, myös omissa blogiteksteissään ja faniyhteisöjen keskustelupalstoilla. Havainnollistava esimerkki on *My Heaven is Bluen* kirjoittajan ruinsplumen blogikirjoitus "In Honor of the Women's March, Some Meta About Pussy in Fandom". Tekstissä hän pohtii, miksi monet faniyhteisön (naispuoliset) jäsenet lukevat ja kirjoittavat mieluummin eroottista fanifiktiota, jossa kuvataan kahden miehen välistä seksiä, kuin naistenvälisistä eroottisista suhteista kertovia tarinoita. Kysymys on aiheellinen, sillä vaikka valtaosa fanifiktio kir-

joittajista identifioiduiksi naisiksi (ks. esim. Coppa 2018, Mäntyniemi 2020), suuri osa eroottisista ja romanttisista fanifiktioiteksteistä on silti slash-fanifiktiota eli kahden mieshahmon välisestä suhteesta kertovia tarinoita (Coppa 2018, Jenkins 1992, 187, Kukka 2012, 2020).

Harry Potter-fanifiktioin kirjoittajaryhmien poetiikan tarkastelun kannalta on tärkeää nostaa esiin myös kirjallisuustieteen lajiteorian näkökulmia. Kirjallisuustieteen lajitutkimuksen pioneeri Alastair Fowler (1982, 37–38) ei pidä kirjallisuudenlajia luokittelun välineenä, vaan sen sijaan näkee, että yksittäisen teoksen lajin määrittäminen auttaa löytämään merkityksiä ja muodostamaan tulkinnan teoksesta. Lajit toimivat siis Fowlerin mukaan kommunikaation välineinä ja vaikuttavat siihen, miten tulkitsemme teoksia. Toisin kuin monet aiemmat lajitutkijat, Fowler ei näe, että jokaiseen lajiin kuuluisi joukko ensisijaisia tai välttämättömiä elementtejä, jotka yhdessä erottavat lajin muista lajeista. Sen sijaan Fowlerin teoriassa keskeinen on lajirepertoarin käsite eli lajipiirteiden valikoima. Fowlerin mukaan jokaisella lajilla on olemassa oma lajirepertoarinsa, josta siihen kuuluvat teokset valikoivat piirteitä. Lajirepertoari kattaa kaikki samankaltaisuudet, joita yksi laji voi pitää sisällään. Nämä lajipiirteet voivat olla ulkoisia (kuten rakenteeseen liittyviä) tai sisäisiä (esimerkiksi sävyyn tai aiheeseen liittyviä). Ajan myötä teoksissa tapahtuu tietenkin myös muutoksia, mistä syystä yksi laji voi tiettyssä pisteessä historiaa olla täysin erilainen kuin toisessa. Kuitenkin sekä historiallisesti että tietyn ajanjakson sisällä on nähtävissä paljon variaatiota yhteen lajiin kuuluvien teosten sisällä. (Mt., 37–39; 42; 55.)

Fowlerin lajiteoriaan pohjaten ymmärrän eroottisten ja romanttisten *Harry Potter*-fanifiktioitekstien feministiset piirteet *Harry Potter*-fanifiktioin lajirepertoarin piirteiksi. Tämä poikkeaa perinteisestä julkaistusta romanssi-kirjallisuudesta, jossa asetelmat, dynamiikat ja henkilöahmokuvaudet ovat edelleen pitkälti tyypillisiä sukupuolirooleja noudattavia (ks. esim. Fisher & Cox 2010; Modleski 1982, 51–52; Roach 2016, 66; Snitow 1979, 312). Tällöin keskeiseksi tulee kysymys siitä, millaista poetiikkaa *Harry Potter*-fanifiktioin feministiset kirjoittajaryhmät tuottavat. Voiko *Harry Potter*-yhteisöjen sisällä hahmoteltu feministinen erotiikka tuottaa uudenlaisia lajipiirteitä romanssilajiin? Yhdenlainen vastaus löytyy tarkastelemalla ruinsplumen blogikirjoitusta ja sen synnyttämää keskustelua. Kirjoituksessa ja sitä seuranneessa keskustelussa nousee esiin hankaluus kuvata naiskehoa eroottisesti fanifiktiossa sekä (naispuolisten) fanien halu lukea ja kirjoittaa tarinoita, joissa naistyypillisiä sukelimiä kuvataisiin seksikkäällä tavalla:

kittyaugust: It is harder to write erotic stories about women. Because female genitalia is demonized in our society. Cunt is the worst word you can say in some cultures. [--] Pussy is also something you call a wimp. Vulva and vagina are the equivalent of penis meaning they only work in some contexts [--]. It is really hard to write female arousal in a sexy way because all our words get

stolen and tainted by our culture. [--] (Some Meta about Pussy in Fandom, tästä eteenpäin SMPF.)

ruinsplume: [--] I want to figure out what words I can use to describe the parts I have in a way that feels sexy to me. [--] I'm struck by a feeling of sadness and perhaps impoverishment that those words are so broken. [--] On the plus side, I'm a fucking writer, and a poet, and pushing on language and messing around with it to get it to mean new things is part of what I DO, so why not do it with words for girl bits too? (SMPF.)

ruinsplume: Okay, I'm taking suggestions for any and all possible words to describe women's bits. [--] I offer up "slit" --it rhymes with clit, sounds dirty in a good way (to me, anyway) and isn't culturally "taken." (SMPF.)

Keskustelun osallistujat tuntevat surua ja ärtymistä siitä, miten monet naisten sukuelimiin ja seksuaalisuuteen liittyvät sanat ovat kulttuurisesti negatiivisävytteisiä tai halventavia sanoja, esimerkiksi kirosanoja, ja kokevat naishahmoja käsittelevän erotiikan kirjoittamisen tästä syystä vaikeaksi. Keskustelussa nousee kuitenkin esiin myös ajatus siitä, että naishahmojen välisten romanssien ja erotiikan kuvaamisen fanifiktiossa voi nähdä tilaisuutena luoda uudenlaisia tapoja ja uudenlaista kieltä naisten seksuaalisuuden ja ruumiillisuuden kuvaamiseen. Lisäksi keskustelussa korostuu halu haltuunottaa (*reclaim*) naistyyppillisiä sukuelimiä kuvaavat sanat voimaannuttavalla tavalla uusien termien luomisen lisäksi. Ajatus sekä uusien termien luomisesta että vanhojen haltuunottamisesta voimaannuttavalla tavalla sai innostuneen vastaanoton keskustelijoiden keskuudessa.

Yhteistekijyyden kautta muodostuvan julkilausutun poetiikan kannalta erityisen kiinnostavaa on, että nämä vuonna 2017 ruinsplumen blogitekstissä ja sen oheen syntyneessä keskustelussa hahmotellut ajatukset ja periaatteet näkyvät konkreettisesti ruinsplumen vuotta myöhemmin kirjoittamassa fani-fiktio-tarinassa *My Heaven is Blue*. Tarinassa käytetään naishahmojen sukuelimistä paitsi ruinsplumen keksimää nimitystä "slit" (suom. viilto, halkio), myös muita keskustelussa esiin tulleita nimityksiä, kuten "pussy" ja "cunt" sekä harvinaisempaa nimitystä "seam". Erityisen merkityksellistä on, että näitä naisten sukuelimiä kuvaavia sanoja käytetään tarinassa nimenomaan voimaannuttavassa merkityksessä. Tämä näkyy jo pelkästään tarinan yleisellä tasolla seksikuvaston tietynlaisessa feministisyydessä, mutta korostuu esimerkiksi kohtauksessa, jossa Hermione saa seksin päätteeksi orgasmin:

Hermione's magic thrums against Lavender, vibrating into her skin, her blood. And then Hermione's coming, crying out as her cunt pulses around Lavender's hand. Her magic breaks out, low dark chords of power rippling through them both. (MHB.)

Kohtauksessa naisen seksuaalisuus kuvataan taikavoimana, joka väreilee seksin aikana ja purkautuu Hermionen orgasmin myötä. Yhtäältä kuvauksen voi ymmärtää tarinan fantasiamaailman lainalaisuuksiin kuuluvana piirteenä, mutta toisaalta sen voi tulkita myös feministisenä metaforana naisen seksuaalisesta voimasta. Tällöin sekä naisen seksuaalisuus, sukuelimet että orgasmi näyttävät positiivisessa, naisia voimaannuttavassa valossa. Samalla naistyyppillisiä sukuelimiä kuvaava sana ”cunt”, johon yleisesti englannin kielessä liittyy paljon halventavia konnotaatioita ja jota käytetään myös haukkumasanana, yhdistyykin kohtauksessa osaksi positiivista ja voimaannuttavaa retoriikkaa. Tätä kautta on siis nähtävissä, miten kirjoittajaryhmän välisessä internetkeskustelussa hahmotellut periaatteet ja ideat konkretisoituvat tekstin tasolla kuvauksiksi hahmojen välisestä vuorovaikutustilanteista.

Toinen poetiikantutkimuksen näkökulmasta kiinnostava aspekti on ruinsplumen blogikirjoituksessa ja sen kommentteissa näkyvä käsitys siitä, millaisia eroottisia tarinoita fanit haluavat lukea. Vaikka ruinsplume käsittelee kirjoituksessaan nimenomaan eksplisiittisiä seksikuvauksia sisältäviä eroottisia fanifiktioitekstejä, kirjoituksessa korostuu kuitenkin halu lukea nimenomaan sellaisia naisuhteita kuvaavia tarinoita, jotka eivät ole pelkkää pornografista seksiaktin kuvausta, vaan joissa on läsnä myös jonkinlainen taustatarina ja joissa kuvataan hahmojen tunteita ja luonteenpiirteitä:

Most of the F/F⁵ I've come across is short PWP that doesn't really dive into extended character complexity. I prefer my smut⁶ in the context of longer, more fully-developed emotional stakes. (SMPF.)

Edellisessä katkelmassa ruinsplume toteaa suurimman osan naistenvälisiä suhteita kuvaavista fanifiktioiteksteistä olevan lyhyitä tarinoita, jotka ovat pelkkää ”pornoa ilman juonta” (*PWP, porn without plot*) ja joissa ei esiinny moniulotteisia, syvällisesti kuvattuja hahmoja. Blogikirjoituksen kommenttiosiossa nimimerkki kittyaugust lisää, että hänen kokemuksensa mukaan fanifiktiossa on olemassa myös pidempiä ja monimutkaisempia suhdekuvauksia sisältäviä naisiin keskittyviä tarinoita, mutta niitä on vaikea löytää tai niillä ei ole lukijoita, ja siksi monet ajattelevat naistenvälisiä suhteita kuvaavien fanifiktioiteksien olevan joko ”tylsää pornoa ilman juonta” tai lyhyitä hempeitä tarinoita, jotka eivät sisällä erotiikkaa. Ruinsplumen ja kittyaugustin halu lukea pitkälle kehiteltyjä tunnetiloja sisältäviä eroottisia tarinoita yhdistyy samaan ilmiöön, mikä usein nousee esiin myös naisille suunnatun eroottisen ja romanssikirjallisuuden tutkimuksen yhteydessä. Monet tutkijat näkevät, että naiset lukevat mieluummin eroottisia ja romanttisia tarinoita, joissa kuvataan hahmojen välinen suhde ja taustatarina pelkän seksiaktin kuvaamisen sijaan. Esimerkiksi Catherine Roach (2016, 88) näkee naisille suunnattujen eroottisten romanssikertomusten eroavan visuaalisesta pornosta nimenomaan siinä, että ensim-

mäisissä seksikohtauksia kehystää yhteinen suostumus ja ”kaiken kaikkiaan terve suhde” toisin kuin jälkimmäisessä, jossa ei välttämättä ole minkäänlaista tarinaa lainkaan vaan sisältö on ”pelkkää seksiä”.⁷

Myös fanifiktio tutkija Francesca Coppa arvioi taustatarinan olevan naisille tärkeä ja hän näkeekin fanifiktion keinona ”tuoda suhteet takaisin pornoon” (Joho 2018). Coppin (2017, 95) mukaan monet fanifiktio kirjoittajat yhdistävät teksteissään seksin rakastamiinsa teksteihin ja hahmoihin siksi, että kaipaavat tarinoita, joissa seksi on syvällistä ja merkityksellistä. Tämä on hänen mukaansa piirre, joka tekee selkeän eron visuaalisen pornon ja fanifiktio välille: toisin kuin suurimmassa osassa pornoa, fanifiktiossa kuvataan hahmoja, joista lukijat jo välittävät ja joilla on pitkiä ja monimutkaisia suhteita toistensa kanssa. Tällainen asetelma on nähtävissä myös kohdeteksteissä: molemmissa tarinoissa hyödynnetään hahmojen välillä alkuperäistekstissä ilmeneviä jännitteitä. Esimerkiksi *Poppypeedin* päähenkilöt Hermione ja Millicent kuuluvat romaani-sarjassa Tylypahkan koulussa kahteen keskenään kilpailevaan tupaan,⁸ mikä jo itsessään aiheuttaa jännitteen hahmojen välille. Hermionen ja Lavenderin välinen jännite romaani-sarjassa puolestaan pohjaa yhtäältä eroavaisuuksiin hahmojen persoonissa, sillä Hermionen persoonassa korostuu loogisuus, Lavenderilla taas emotionaalisuus. Toisaalta keskeisin konflikti Hermionen ja Lavenderin välillä lienee kuitenkin heidän samaan mieshahmoon kohdistuva kiinnostuksensa, joka romaani-sarjan viidennessä osassa aiheuttaa voimakkaita mustasukkaisuuden tunteita ja vihamielisyyttä toista naista kohtaan. Eräänlaisena feministisenä kannanottona voi nähdä kohdeteksteissä jo pelkästään sen, että näissä fanifiktio tarinoissa uudelleen kuvitellaan ja -kirjoitetaan naisten välisiä antagonistisia suhteita positiivisiksi suhteiksi, joissa naiset näkevät toistensa ystävinä ja romanttisina kumppaneina vihollisten tai kilpakumppanien sijaan.

Francesca Coppa (2017, 95) nimittää fanifiktio seksuaalisen *subjektifioinnin* lajiksi asettaen sen vastakkain seksuaalisen *objektifioinnin* kanssa. Ymmärrän Coppin tarkoittavan sitä, miten toisin kuin perinteisessä valtavirtaisessa, pääosin mieskatseelle suunnatussa visuaalisessa pornossa, jossa ihmisruumiit esitetään yksinomaan seksiobjekteina, fanifiktiossa seksuaalisuus ja ruumiillisuus näyttäytyvät subjektin kautta – yksilöityvät hahmoissa ja näiden välisissä suhteissa. Toisin sanoen suurimmassa osassa visuaalista pornoa ruumiit on valjastettu seksin palvelukseen, kun taas fanifiktiossa seksi on hahmojen palveluksessa. Vaikka kyseessä olisi fanifiktio teksti, jonka sisältö on pelkkää seksuaalisesti eksplisiittistä kuvastoa, hahmojen taustatarina, luonne, tunneskaala ja hahmojen väliset suhteet ovat silti fanifiktio lähdetekstin ansiosta olemassa.

Myös ruinsplume nostaa blogikirjoituksessaan esiin seksuaalisen objektifioinnin ja pohtii, johtuuko fanifiktio lukijoiden mieltymys miesten välisiin eroottisiin tarinoin siinä, että naisvartalo kohtaa länsimaisessa kulttuurissa jo valmiiksi niin paljon esineellistämistä:

Does the dislike of figurative girl bits being mentioned in gay porn scenes arise from a feeling that this is just one more instance of women being disembodied and objectified? Does it feel subtly degrading? Shaming? (SMPF.)

Molemmissa kohdeteksteissäni hahmojen välinen taustatarina onkin selvästi nähtävissä. Sen lisäksi, että hahmoilla on kytkös toisiinsa lähdetekstin kautta, molempien tarinoiden alussa myös kuvataan tapahtumia, jotka ovat kyseisessä tarinassa saattaneet hahmot ystävällisiin tai romanttisiin väleihin. *Poppypeedissä* Millicentiin ihastunut Hermione on ystäväystynyt naisen kanssa työskennellessään tämän kollegana Taikaministeriössä. *My Heaven is Bluen* alussa puolestaan kuvataan lyhyesti vasta naimisiin menneiden Hermionen ja Lavenderin suhteen kehitystä ennen avioliittoa. Vaikka kumpikin tarina sisältää eksplisiittistä eroottista kuvastoa naiskehosta ja naisen seksuaalisuudesta, väitän, että kyseessä ei ole hahmojen objektifioiminen, vaan hahmot toimivat molemmissa tarinoissa subjekteina, joilla on päätösvalta omasta seksuaalisuudestaan. Seksikuvaus tarinoissa kehystetään syvälliseksi ja merkitykselliseksi seksiksi kahden toisistaan välittävän hahmon välillä. Seksuaalinen suostumus on myös selvästi nähtävissä molemmissa teksteissä, ja se korostuu erityisesti *Poppypeedissä*, jossa hahmot kysyvät toistuvasti toiselta lupaa koskettaa ja pyytävät toista kertomaan, jos tämä kokee olonsa epämukavaksi. Tarinoissa korostuu myös naisen seksuaalinen nautinto ja erilaiset seksin harrastamisen tavat, jotka poikkeavat perinteisissä heteronormatiivisissa romansseissa kuvatuista yhdyntäkeskeisistä seksikuvauksista (ks. esim. Roach 2016, 97).

Tulkitsenkin, että kohdetekstieni kautta esiin nostamani erotiikan piirteet – naiskehoa, sen osia ja naisen seksuaalisuutta kuvaavien sanojen haltuun ottaminen ja uudistaminen, syvälliseksi ja merkitykselliseksi kehystetyn seksin kuvaus, naisen subjektiviteetti ja nautinto seksikohtauksissa sekä seksuaalinen suostumus – lukeutuvat uudenlaisiksi erotiikan lajipiirteiksi romanssilajin sisällä. Nimitän näitä feministisen erotiikan lajirepertoaarin piirteiksi ja juuri näiden piirteiden kautta yhteistekijyyden poeettiset keinot tulevat esiin fanifiktio teksteissä.

Lopuksi

Vaikka olen käsitellyt tässä artikkelissa vain kahta fanifiktio tekstiä, havaintoni mukaan samanlaiset intersektionaalisen feminismin ja feministisen erotiikan piirteet toistuvat monissa muissakin *Harry Potter* -fanifiktio tarinoissa, etenkin tässä artikkelissa käsittelemiä kirjoittajayhteisöjen sisällä.

Nämä piirteet näkyvät sekä tekstien julkilausutussa että teksti-implisiittisessä poetiikassa, joissa korostuu selkeästi monia intersektionaaliselle feministiselle tyypillisiä arvoja ja periaatteita.

Väitän, että tarkastelemieni kirjoittajayhteisöjen poetiikka syntyy nimenomaan yhteistekijyydestä fanifiktiossa: kirjoittajat ja lukijat neuvottelevat myös tekstien ulkopuolella keskenään piirteistä, joita haluaisivat nähdä fanifiktiossa, hahmottelevat näitä piirteitä ja tuovat niitä esiin kirjoittamisensa tarinoissa. Näin ollen kirjoittajayhteisöjen poetiikassa korostuvat intersektionaalisuuden ydinarvot ja keskeiset periaatteet, kuten erilaisten etuoikeutettujen asemien ja valtasuhteiden haastaminen sekä vähemmistökokemusten kuvaaminen. Intersektionaalisuuden keskeisten arvojen ja periaatteiden korostaminen ja esiintuominen myös muokkaa romanssilajia, koska nämä haastavat perinteisiä kertomusrakenteita, henkilöhahmojen kuvauksia ja hahmojen välistä dynamiikkaa kertomuksissa. Esitänkin, että nämä painotukset kertomuksissa luovat uusia lajipiirteitä romanssin ja erotiikan lajirepertoaareihin.

On myös aiheellista pohtia, voivatko valkoisuuden normista ja perinteisistä länsimaisista kauneusihanteista poikkeavien naiskehöjen kuvaaminen tai henkilöhahmon pitkälle kehitelty persoonallisuus toimia tällaisina uusina lajipiirteinä. Vaikka romanssikirjallisuus sisältääkin paljon myös moniulotteisia hahmoja, useissa viiheromansseissa päähenkilöhahmot toteuttavat yhä edelleen perinteisiä kauneuskäsityksiä ja sukupuolirooleja. Tämä kysymys vaatii kuitenkin järjestelmällisempää vertailua perinteisten julkaisukanavien kautta julkaistujen teosten, fanifiktio- ja muilla sähköisillä julkaisualustoilla julkaistujen romanssi- ja eroottisten kertomusten välillä. On kuitenkin oleellista tiedostaa, kuinka aktiivisesti esimerkiksi fanifiktio- ja eroottisten kirjoittajat ottavat osaa kirjallisten lajien uudistamiseen nykypäivänä erilaisilla sähköisillä alustoilla, ja kuinka tämä lajien uudistaminen sitoo viihteellisenä pidetyn kirjallisuuden lajin tärkeisiin yhteiskunnallisiin keskusteluihin.

Viitteet

1 Poikkeuksena jotkin harvat, kustantamoiden kautta julkaisuun päätyneet fanifiktio tarinat, mutta usein näidenkin kohdalla on fanifiktioitausta häivytetty.

2 Nimi on lyhenne sanoista Harry Potter Women Love Women Big Bang.

3 Hermionen näyttelijä pysyi samana elokuvien läpi, mutta Lavenderia näytteli ensimmäisissä elokuvissa tummaihoisen näyttelijä. Lavenderin näyttelijä korvattiin kuitenkin valkoihoisella näyttelijällä kuudennessa elokuvassa, kun hahmosta tuli tarinan kannalta keskeisempi. Tämä aiheutti

suuttumusta monien fanien keskuudessa, jotka pitivät valkoisen näyttelijän palkkaamista niin kutsuttuna valkopesuna (*white-washing*) eli ei-valkoihoisten hahmojen roolien antamisena valkoihoisille näyttelijöille. Toisaalta suuttumusta aiheutti myös se, että vuonna 2016 *Harry Potterin* maailmaan sijoittuvaan näytelmään *The Cursed Child* Hermionen rooliin palkattiin tummaihoisen näyttelijä. (Ks. esim. Donnelly 2016).

4 Jästisyntyinen (*Muggle-born*) tarkoittaa *Harry Potterin* maailmassa noitaa tai velhoa, jonka vanhemmat ovat aivan tavallisia ihmi-

siä, eivät siis taikavoimia omaavia noitia tai velhoja.

5 F/F on lyhenne, joka tarkoittaa naistenvälisiä romanttisia tai eroottisia suhteita kuvaavia fanifiktioitekstejä.

6 Smut on slangisana, joka tarkoittaa tässä eksplisiittistä eroottista materiaalia sisältävää tekstiä.

7 Lienee paikallaan mainita, että nykyään toki tarjolla on hyvin monenlaista visuaalista pornoa, esimerkiksi feminististä ja naiskatseelle suunnattua pornoa (esim. ruotsalaisen eroottisten filmien ohjaaja

Erika Lustin teokset) perinteisen mieskatseelle suunnatun pornon ohella.

8 Romaanisarjassa Tylypahkan noitien ja velhojen koulun oppilaat jaetaan neljään eri tupaan heidän persooniensa, kykyjensä ja arvojensa mukaan. Tupien välillä on nähtävissä kilpailusuhde, joka korostuu erityisesti Hermionien ja Millicentin tupien välillä. Tupajärjestelmä perustuu joissakin brittiläisissä yksityiskouluissa oikeasti käytössä olevaan järjestelmään (ks. esim. Tongue 2016).

Kirjallisuus

Kohdetekstit

Bergatroll 2020. Poppyseed [= P]. *Archive of Our Own*. 25.6.2020. <https://archiveofourown.org/works/24474148> (7.5.2021).

Ruinsplume 2018. In Honor of the Women's March, Some Meta About Pussy in Fandom [= SMPF]. *Ruinsplume.Dreamwidth* 20.1.2017. <https://ruinsplume.dreamwidth.org/3219.html> (7.5.2021).

Ruinsplume 2018. My Heaven is Blue [=MHB]. *Archive of Our Own*. 10.6.2018. <https://archiveofourown.org/works/14896616> (7.5.2021).

Femmefest 2018 Sign Ups! (CLOSED). *Livejournal*. 15.1.2018. <https://femmefest.livejournal.com/110012.html?view=comments#comments> (7.5.2021).

Tutkimus- ja muu kirjallisuus

Collins, Patricia Hill & Sirma Bilge 2016. *Intersectionality*. Cambridge: Polity Press.

Coppa, Francesca 2017. *The Fanfiction Reader: Folk Tales for the Digital Age*. Michigan: University of Michigan Press. DOI 10.3998/mpub.9479376

Donnella, Leah 2019. Is Beauty in the Eyes of the Colonizer? 6.2.2019. <https://www.npr.org/sections/codeswitch/2019/02/06/685506578/is-beauty-in-the-eyes-of-the-colonizer?t=1612122167250> (31.1.2021).

Donnelly, Erin 2016. The Lavender Brown Tweet Shut Down Those Black Hermione Casting Issues. 1.6.2016. <https://www.refinery29.com/en-us/2016/06/112495/black-hermione-granger-white-lavender-brown-controversy> (31.1.2021).

Fernandez, Maria, Faith Wilding & Michelle M. Wright 2003. *Domain Errors! Cyberfeminist Practices*. Eds. Maria Fernandez, Faith Wilding & Michelle M. Wright. Brooklyn, New York: Autonomedia.

Fisher, Maryanne & Anthony Cox 2010. Man Change Thyself: Hero Versus Heroine Development in Harlequin Romance Novels. *Journal of Social, Evolutionary and Cultural Psychology*. 4(4), 305–316. DOI 10.1037/h0099281

- Fowler, Alastair 1982. *Kinds of Literature. An Introduction to the Theory of Genres and Modes*. Oxford: Clarendon Press.
- Isomaa Saija 2021. Poetiikka keskitason teoriana. Tieteenteoreettisia näkökulmia 1900-luvun poetiikkakeskusteluun. *Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti Avain* 18(1), 56–73. DOI 10.30665/av.99602
- Jenkins, Henry 1992. *Textual Poachers: Television Fans & Participatory Culture*. New York & London: Routledge.
- Joho, Jess 2018. How erotic fanfiction lets women explore their sexuality without shame. *Mashable* 21.11.2018. <https://mashable.com/article/erotic-smutty-fanfiction-explore-sexuality/?eu-rope=true#q5Wo.kTfxaqq> (31.1.2021).
- Karkulehto Sanna, Tuija Saresma, Hannele Harjunen & Johanna Kantola 2012. Intersektionaalisuus metodologiana ja performatiivisen intersektionaalisuuden haaste. *Naistutkimus – Kvinnoforskning* 25(4), 17–28.
- Kukka Silja 2012. Eroottiset kirjalliset utopiat: Slash-fanifiktio mahdolliset maailmat homoeroottisena kirjallisuutena. *Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti Avain* 4/2012, 51–64. DOI 10.30665/av.74890
- 2020. Kink meme -yhteisöjen raskaaksi tulevat miehet sukupuoli ylittämässä. *Sukupuolentutkimus – Genusforskning* 33(1), 35–48.
- Kuusela, Hanna 2020. *Kollaboraatio. Yhteistekijyys nykykirjallisuudessa ja taiteessa*. Tampere: Vastapaino.
- Modleski, Tania 1982. *Loving With a Vengeance: Mass Produced Fantasies for Women*. London: Methuen.
- Mäntyniemi, Helena 2020. Queer-kulttuuri ja feminismi *Harry Potter* -fanifiktio romanssikertomuksessa *Playing for the Harpies*. *Nuorisotutkimus* 38(1), 21–33.
- Pugh, Sheenagh 2005. *The Democratic Genre: Fanfiction in a Literary Context*. Bridgend, Wales: Seren Books.
- Roach, Catherine M. 2016. *Happily Ever After: The Romance Story in Popular Culture*. Indiana: Indiana University Press.
- Roine, Hanna-Riikka 2014. What is it that Fanfiction Opposes? The Shared and Communal Features of *Firefly/Serenity* Fanfiction. *Fafnir – Nordic Journal of Science Fiction and Fantasy Research*. 1(1), 31–45.
- Sanderson, Catherine A., John M. Darley & Candace S. Messinger 2002. "I'm not as Thin as You Think I Am": The Development and Consequences of Feeling Discrepant from the Thinness Norm. *Personality and Social Psychology Bulletin* 28(2), 172–183. DOI 10.1177/0146167202282004
- Kokemuslukijapalvelu. *Sateenkaarikynä*. <https://sateenkaarikyna.eu/kokemuslukijapalvelu/>. (27.4.2021).
- Snitow, Ann Barr 1979. Mass Market Romance: Pornography for Women is Different. *Radical History Review* 20, 141–161. DOI 10.1215/01636545-1979-20-141
- Thomas, Bronwen 2011. What Is Fanfiction and Why Are People Saying Such Nice Things about It? *Storyworlds: A Journal of Narrative Studies* 3, 1–24. DOI 10.5250/storyworlds.3.2011.0001
- Tongue, David 2016. The House System: A Typically British Educational Institution. 21.9.2016. <https://www.relocatemagazine.com/articles/education-the-house-system-a-typically-british-educational-institution> (31.1.2021).